

کنفرانس بین المللی عمران، معماری و مدیریت توسعه شهری در ایران
تهران - دانشگاه تهران

مرداد ماه ۱۳۹۷

راهبردهای طراحی شهری با هدف کاهش و کنترل نارسایی های محیطی ناشی از جزایر حرارتی

(نمونه موردی: محدوده تهرانسر، منطقه ۲۱ تهران)

سحر ترابی*، مجید زارعی، رحیم هاشمپور

۱-دانش آموخته کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. (sahartorabi@yahoo.com).

۲-دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. (m.zarei@arc.ikiu.ac.ir).

۳-دانشیار گروه شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران. (hashempour@arc.ikiu.ac.ir).

چکیده

با افزایش نرخ مهاجرت و تحولات جمعیتی در شهرها و به تبع آن تغییر در کاربری اراضی و روی آوردن به مصالح مدرن چون آسفالت و بتن و کاهش پوشش گیاهی، پدیده های زیست محیطی نوظهوری همچون جزایر حرارتی به وجود آمده است. احداث ساختمان های بلندمرتبه در شهر منجر به برهم خوردن نظام گردش باد و نهایتاً خروج کمتر گرما از فضاهای شهری شده است. جزایر حرارتی در کلان شهر تهران با توجه به وسعت و تراکم بالا، کارخانجات صنعتی و آلودگی های زیست محیطی، روز به روز در حال گسترش است. با توجه به استقرار منطقه ۲۱ (به عنوان محدوده مورد مطالعه) در ناحیه گرم و خشک و از همه مهم تر مجاورت با مرکز جزیره حرارتی تهران (فرودگاه مهرآباد) و نیز انبوهی از کارخانجات و واحدهای صنعتی، همان گونه که از نام آن بر می آید (همجواری صنعت و سکونت)، مهمترین هدف پژوهش، تدوین راهکارهای موثر طراحی شهری در جهت کنترل و کاهش نارسایی های زیست محیطی ناشی از پدید جزایر حرارتی است. با هدف شناسایی عوامل مؤثر در تقلیل آثار نامطلوب این پدیده نوظهور، با بکارگیری روش تحقیق توصیفی-تحلیلی، بهره مندی از مطالعات کتابخانه ای، بررسی نشر الکترونیکی و تحقیقات میدانی به گردآوری داده ها پرداخته شد. این معضل در بسیاری از کلان شهرها به جهت اقلیم و گسترش عمودی و افقی روزافزون شهرها متفاوت است؛ لذا با توجه به یافته های تحقیق در بخش مبانی نظری و بررسی های زمینه و بستر طرح، می توان راه حل هایی جهت تقلیل این آثار سو ارائه کرد. دستاورد نهایی این پژوهش به صورت برنامه ای راهبردی قابل توسعه ارائه گردید که می تواند راهنمایی در جهت تقلیل نارسایی های محیطی ناشی از جزایر حرارتی در این محدوده باشد.

کلمات کلیدی: طراحی شهری، برنامه راهبردی، جزایر حرارتی شهری، دما، محیط زیست، تهرانسر